

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Comentariul art. 1900 din Codul civil, (urmare și fine) de d. D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Curtea de casație, s. I : I. Flax cu Primăria comunei T.-Ocna.

Idem, s. II : Marioara Tudorancea și alții cu Nicolae C. Paraipan.

Curtea de apel din București, s. I : Elena Ionescu cu I. Nestor.

Bibliografie.

Comentariul articolului 1900 din Codul civil

(Urmare și fine) (*)

IV. Punctul de plecare al prescripției statornicite de art. 1900.

Prescripția de zece ani, statornicită de art. 1900, începe în genere a curge din ziua formării convențiunei, pentru că din acest moment partea interesată poate să exercite acțiunea în anulare sau în rescisiune. Asupra acestui punct toți autorii sunt de acord, de și textul actual nu este formal în această privință, după cum era art. 46 din ordonanța de la 1510 (1).

Ast-fel, de câte-ori va fi vorba de un viciu de formă, termenul de zece ani va curge din ziua formării actului, afară de cazul când ar fi vorba de un incapabil, în care caz se va aplica dispoziția specială a art. 1900 (2).

În baza acestui principiu vom decide că, de câte ori persoanele morale, comunele sau altele, au o acțiune în anulare de exercitat, ele trebuie

s'o exercite în cei zece ani în care actul a devenit definitiv, adică în zece ani de la data sa (3). Persoanele morale fiind, în adevăr, niște ficțiuni care nu au nici vîrstă, nici stare civilă (4), nu pot fi asemenate minorilor.

Regula după care prescripția începe a curge din ziua convențiunei suferă mai multe excepții. Prima excepție este relativă la nulitățile care nu sunt susceptibile de a fi imediat acoperite prin confirmare. Prescripția de zece ani nefiind, în adevăr, de cât o confirmare tacită, nu poate să curgă de cât din ziua în care confirmarea a devenit legalmente cu putință (5).

Ast-fel, anularea contractului de căsătorie pentru lipsuri de forme neputînd, între părți, fi propusă în timpul căsătoriei, acțiunea este în acest timp imprescriptibilă, și nu poate, după părerea generală, fi propusă de cât în urma desfacerei căsătoriei, de când va începe a curge și prescripția de zece ani (6).

În ori-ce caz, o convenție matrimonială n'ar putea fi confirmată în mod expres. Nulă în privința formelor, ea trebuie să se refacă cu formele legale, căci ceea ce art. 1168 dice în privința donațiunilor este aplicabil tuturor contractelor solemne în genere (7).

Am vădut în studiul trecut că, de câte ori imobilul dotal a fost înstrăinat fie de bărbat, fie de femeie, fie de amîndoi soții împreună, acțiunea în revocarea înstrăinării se prescrie prin zece

(3) Cpr. Cas. fr. Sirey, 38. 1. 489 și Répert. Dalloz, *Oblig.*, 2902, nota 1. D. P. 74. 1. 161. C. Lyon. D. P. 87. 1. 178. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6815, 6862. T. Huc, VIII, 193. Laurent, XIX, 36. Baudry, II, 1166.

(4) Cpr. Cas. rom., Secții-uite: *Dreptul* din 1895, No. 78 și Bulet. 1895, p. 1293. T. Huc, III, 232. 256 și VIII, 193.

(5) Laurent, XIX, 38. Aubry et Rau, IV, § 339, p. 278. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6864.

(6) Cpr. Aubry et Rau, Laurent, *loco cit.* Pand. fr., I, 6865. Cas. fr. D. P. 69. 1. 246. Sirey, 69, 1. 297.

(7) Pand. fr., *Oblig.*, I, 6507. Guillaouard, *Contrat de mariage*, I, 198, 289 urm. T. Huc, IX, 44, 45. Laurent, XVIII, 591; XXI, 46; XXX, 437, 447. — *Contrà.* Duranton, XIII, 272. Aubry et Rau, IV, § 337, p. 264, nota 13.

(*) A se vedea *Curierul Judiciar* No. 18, 21 și 22 de la 4, 15 și 18 Martie 1901.

(1) Cpr. T. Huc, VII, 193. Planiol, II, 1339. Marcadé, IV, 876. Leroux de Bretagne, *op. cit.*, I, 1145. Taulier, *Théorie raisonnée du Code civil*, IV, p. 454. Demolombe, XXIX, 142, 163. Laurent, XIX, 34. Baudry, II, 1166. Aubry et Rau, IV, § 339, p. 278. Pand. fr., I, 6859, și toți autorii.

(2) Cpr. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6861.

anî (art. 1255 C. civ.). Chestiunea este însă de a se ști care este punctul de plecare a acestei prescripții. În Franția, această chestiune este controversată, unii susținând că, în caz de separație de patrimonii, acțiunea în anulare curge de la această separare⁽⁸⁾, soluție care era admisă și la Romani⁽⁹⁾; ear alții admitând că prescripția statornicită de art. 1900 nu curge de cât de la desfacerea căsătoriei⁽¹⁰⁾. La noi, controversa este curmată prin art. 1255, după care femeea este în drept a exercita acțiunea timp de zece ani de la desfacerea căsătoriei sau de la separarea de patrimonii⁽¹¹⁾. Cât pentru bărbat, el nu poate să facă a se revoca înstrăinarea de cât în timpul căsătoriei (art. 1255, § 2).

A doua excepție la principiul că prescripția începe a curge din ziua convențiunei, este relativă la acțiunea în anulare sau rescisiune pe care legea o conferă persoanelor incapabile de a se obliga. Prescripția, în asemenea caz, nu curge de cât din ziua în care incapacitatea a încetat, și art. 1900 face aplicarea acestui principiu în privința femeilor măritate, minorilor și interdicșilor. În asemenea casuri, acțiunea putând fi exercitată fie de femeea autorizată de bărbatul său, fie de epitropul minorului sau interdicșului, prescripția ar fi putut să curgă, conform principiului general, din ziua convențiunei. Cu toate acestea, legiuitorul, prin o dispoziție de favoare creată în folosul incapabililor, fixează punctul ei de plecare din ziua încetării incapacității lor, pentru că voește ca renunțarea în care consistă confirmarea să emane personal de la dânsii, în cunoștință de cauză și în timpul capacității lor. Incapabili sunt deci, după cum spunea Bigot-Préamneux în expunerea de motive, considerați ca fiind în imposibilitate de a-și manifesta voința cât timp ei nu au liberul exercițiu al drepturilor lor.

În cât privește mai întâi actele făcute de o

femeie măritată neautorizată⁽¹²⁾, art. 1900, § 2 voește ca prescripția să nu înceapă a curge de cât din ziua desfacerei căsătoriei, adică din ziua morții unuia din soți sau din ziua transcrierii hotărârii de divorț⁽¹³⁾, pentru că numai din ziua desfacerei căsătoriei, femeea nu se mai găsește sub autoritatea bărbatului pe care a călcat-o în picioare. Prescripția va curge contra femeii de la desfacerea căsătoriei, chiar dacă, în urma desfacerei primei căsătorii, ea s'ar fi căsătorit de al doilea, pentru că, în art. 1900, este vorba de căsătoria care a creat pentru dânsa necesitatea autorizării maritale⁽¹⁴⁾.

Separarea de bunuri nu modifică regula de mai sus, pentru că, prin separare, femeea dobândește numai libera administrație a avutului său (art. 1265)⁽¹⁵⁾.

Acțiunea în anulare aparține nu numai femeii, dar și bărbatului (art. 207), și în asemenea caz, naște chestiunea de a se ști dacă termenul acțiunii în anulare, pentru lipsă de autorizare, curge, în privința lui, din ziua contractului său din ziua desfacerei căsătoriei. Cu toată părerea contrară a unor jurisconșulți de valoare, credem că, în privința bărbatului sau a moștenitorilor săi, prescripția nu va curge din ziua desfacerei căsătoriei, ci din ziua încheierii actului său din ziua în care el a avut cunoștință despre dânsul, pentru că nimic nu împedea pe bărbat de a confirma actul în timpul căsătoriei⁽¹⁶⁾.

În privința femeii sau a moștenitorilor ei, prescripția nu va curge de cât din ziua desfacerei căsătoriei, pentru că numai de la acest moment ei sunt liberi de a confirma actul.

(12) O femeie măritată a devenit, de exemplu, adjudecatară a unui imobil fără consimțământul bărbatului. Cpr. Cas. rom. S-a II (19 Dec. 1900). *Curierul Judiciar* din 1901, No. 11.

(13) Este, în adevăr, de principiu ca, la caz de divorț, căsătoria nu se consideră ca desfăcută de cât din ziua transcrierii hotărârii de divorț în registrele stărei civile. Cpr. Cas. fr. D. P. 94. 1. 67. Trib. Bar-sur-Seine și Paris. *Pand. Périod.* 1900. 2. 126. Sirey. 99. 2. p. 84 și 285. *Curierul judiciar* din 1900, No. 40. *Pand. Périod.* 99. 2. 143 și *Curierul judiciar* din 1900, No. 63. Cpr. T. Huc. II, 393, 398 și VIII, 195. Baudry, I, 730, 742. Beudant, *Cours de dr. civ. fr.*, II, p. 59 și 81.

(14) Cpr. *Pand. fr., Oblig.*, I, 6878. Demolombe, XXIX, 151. Larombière, IV, art. 1304, No. 23. Duranton, XII, 541. Leroux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1156.

(15) Leroux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1155. Cas. fr. D. P. 47. 1. 209.

(16) Cpr. Thiry, III, 108. Arntz, III, 287. Laurent, XIX, 43. Marcadé, IV, 876. *Pand. fr.*, I, 6876. Solon, *Nullités*, II, 489. Mourlon, II, 1491. Leroux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1157. Massé-Vergé, III, § 584, p. 479, nota 10, *in fine*. T. Huc. VIII, 195. Delsol, *op. cit.*, II, p. 556. C. Bordeaux. D. P. 73. 2. 32. Sirey, 72. 2. 151. — *Contrâ.* Demante, V, 265 bis II. Demolombe, XXIX, 150. Larombière, IV, art. 1304, No. 23. Aubry et Rau, IV, § 339, p. 279. Baudry, II, 1165. Valette sur Prondhon, I, p. 467, nota b. Planiol, II, 1340, *in fine*. Toullier D., IV, partea I, 613, text și nota 6. C. Montpellier, Sirey, 32. 2. 77.

(8) Vezi Duranton, XV, 521. Troplong, *Contrat de mariage*, IV, 3375. Valette, *Mélanges de droit, de jurisprudence et de législation* (Paris, 1880), I, p. 19—35 (*Dot, aliénation, action en nullité*). *Pand. fr., Mariage*, II, 10876 și autoritățile citate acolo.

(9) L. 30, Cod., 5. 12. *De jure dotium*, făcea în adevăr să curgă contra femeii toate prescripțiile relative la dota ei din momentul ce ea redobândise exercițiul acțiunilor dotale.

(10) Baudry, III, 415. T. Huc, IX, 489. Guillaouard, *Contrat de mariage*, IV, 1913. Laurent, XXIII, 315. Aubry et Rau, V, § 537, p. 568, text și nota 40. Marcadé, VI, art. 1561, No. 2. *Pand. fr., Mariage*, 10877 și autoritățile citate acolo.

(11) S'a decis chiar că femeea este în drept a exercita acțiunea în revocare a înstrăinării imobilului dotal în timpul căsătoriei înainte chiar de pronunțarea separației de patrimonii, pentru că dacă legiuitorul îi dă termenul de zece ani de la separațiunea de patrimonii, aceasta nu exclude facultatea de a putea exercita acțiunea în timpul căsătoriei, înainte chiar de pronunțarea acestei separațiuni. C. București, *Dreptul* din 1884, No. 16.

Remâne însă bine înțeles că tăcerea bărbatului nu atrage de cât stângerea acțiunii sale, ear nu și acelei care aparține femeii, pentru că este de principiu că nimene nu poate fi lipsit de un drept fără consimțământul său⁽¹⁷⁾.

Dacă însă o femeie măritată ar fi încheiat, cu autorizația soțului ei, un act contra căruia ea ar avea o acțiune în anulare pentru violență, eroare sau dol, prescripția de zece ani va curge în principiu contra ei în timpul căsătoriei din ziua încetării violenței sau descoperirii erorii ori dolului, afară de cazul, bine înțeles, în care acțiunea ei ar fi de natură a se resfrânge în contra soțului ei, pentru că el ar fi fost, de exemplu, complice al violenței exercitate în contra ei (art. 1880)⁽¹⁸⁾.

De asemenea, de câte ori acțiunea în anulare exercitată de femeie nu se întemeiază pe lipsa de autorizare, ci pe împrejurarea că actul ce ea atacă a fost consimțit de dânsa în timpul minorității sale, termenul de zece ani va curge în principiu în contra ei din ziua majorității, ear nu din ziua desfacerei căsătoriei, pentru că, în asemenea caz, ea lucrează ca minoară, ear nu ca femeie măritată⁽¹⁹⁾.

În cât privește actele făcute de minori, art. 1900, de acord în această privință cu art. 1876, după care prescripția nu curge în contra lor și în contra interzișilor, dispune ca termenul prescripției curge din ziua majorității, și aceasta chiar în privința minorilor emancipați, întru cât legea nu face nici o distincțiune și întru cât emanciparea nu le rădică în principiu incapacitatea lor⁽²⁰⁾.

Nu se distinge de asemenea între actele făcute de minor și acele făcute de epitropul său fără îndeplinirea formelor legale. Aceasta nu este de cât consecința teoriei mai sus admisă, după care am vădut că minorul are acțiunea în anulare nu numai în privința actelor făcute de dânsul, dar și privința acelor făcute de epitropul său fără îndeplinirea legiuitelor formalități⁽²¹⁾. Și într'un caz și în altul, termenul de zece ani va curge de la majoritate, ear nu din ziua în care minorul, devenit major, ar pretinde că a luat cunoștință de actul ce atacă.

Dacă însă minorul a fost victima unui dol sau unei fraude pe care el n'a descoperit-o de

cât în urma majorității, termenul de zece ani nu va curge din ziua majorității, ci din ziua descoperirii dolului sau fraudei, pentru că acțiunea sa nu se mai întemeiază, în cazul de față, pe minoritate, ci pe dol sau fraudă, și în privința acestor din urmă, art. 1900 face să curgă termenul de la descoperirea lor⁽²²⁾.

În caz când acțiunea în anulare sau în rescisiune ar aparține la mai mulți minori a căror bunuri ar fi fost înstrăinate fără îndeplinirea formelor legale, termenul de zece ani va curge pentru fie-care din ei de la majoritatea sa, așa că prescripția ar putea să existe în privința unora și să nu aibă ființă în privința altora⁽²³⁾.

Cele ținse în privința minorilor se aplică și actelor făcute de interziși, cu această deosebire însă că termenul curge, în asemenea caz, din ziua rădicării interdicției, când interzisul și-a dobândit capacitatea sa.

Dacă interzisul a murit în timpul incapacității sale, termenul de zece ani va curge, în privința moștenitorilor săi, din ziua morții sale, de când incapacitatea sa a încetat, soluție care se va aplica și minorilor seversiiți din viață înaintea majorității.

De și legea nu vorbește de persoanele puse sub un consiliu judiciar, se admite însă că, și în privința acestor persoane, termenul de zece ani nu va curge de cât din ziua încetării incapacității sau morții lor, pentru că este cu neputință ca incapabilul să poată confirma prin tăcerea sa actul anulabil seversit în timpul incapacității sale⁽²⁴⁾.

Ce trebuie să decidem în privința alienațiilor neinterziși sau internați într'un stabiliment de sănătate conform legii din 15 Dechembrie 1894, sau neinternați în asemenea stabilimente? Actele făcute de dânsii în timpul smintirei fiind inexistente pentru lipsă de consimțământ, nu pot, după cât știm, fi vorba de confirmare, prin urmare nici de aplicarea art. 1900, care nu este de cât o confirmare tacită. Singura prescripție admisibilă în specie este deci cea a dreptului comun, adică de treizeci de ani (art. 1890), ear termenul acestei prescripții ordinare va curge de

⁽²²⁾ Pand. fr., *Oblig.*, I, 6885. T. Huc, VIII, 201. Cas. fr. Répert. Dalloz, *Oblig.*, 2954, nota 1.

⁽²³⁾ Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 739. Vazeille, *Idem*, II, 557. Pand. fr., I, 6887.

⁽²⁴⁾ Cpr. Planiol, II, 1340. Pand. fr., I, 6897. Laurent, XIX, 49. Demolombe, XXIX, 157. T. Huc, VIII, 200. Thiry, III, 108. Valette, *Explic. sommaire*, p. 388. Larombière, IV, art. 1304, No. 25. Aubry et Rau, IV, § 339, p. 279, text și nota 33. Cas. fr. D. P. 91. 454. Sirey, 91. 1. 149. — *Contrà*. Leroux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1163. Baudry, II, 1166. Cas. fr. Sirey, 60. 1. 593 și nota lui Massé, D. P. 60. 1. 339, C. Angers. Sirey, 60. 2. 29. După aceste autorități, termenul ar curge din ziua încheierii actului.

⁽¹⁷⁾ Cpr. Murlon, II, 1491. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6877.

⁽¹⁸⁾ Cpr. Demolombe, XXIX, 152. Pand. fr., I, 6879 și autoritățile citate acolo.

⁽¹⁹⁾ Cpr. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6880.

⁽²⁰⁾ Demolombe, XXIX, 153. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6881.

⁽²¹⁾ Pand. fr., I, 6882 urm. T. Huc, VIII, 196. Demolombe, XXIX, 154, 155. Leroux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1160. Laurent, XIX, 44. Aubry et Rau, IV, § 339, p. 279, t. și nota 32. Larombière, IV, art. 1304, No. 26. Cas. fr. Répert. Dalloz, *Oblig.*, 2954, nota 1.

la închierea actului, fiind că nici un text de lege nu suspendă prescripția în favoarea smintiților ⁽²⁵⁾.

S'ar părea că această soluție este în contradicție cu cea de mai sus, după care am văzut că, în privința persoanelor puse sub un consiliu judiciar, termenul prescripției este acel al art. 1900 și curge de la încetarea incapacității. Contradicția nu este însă de cât aparentă, pentru că, pe când alienatul său smintitul este incapabil de fapt, actele făcute de dânsul într'un interval lucid fiind valide, acei slabi de minte (art. 445) și răsipitori (art. 458 urm.) sunt, în privința actelor oprite, puși pe aceeași treaptă cu interzișii ⁽²⁶⁾.

În fine, a treia și ultima excepție la principiul că prescripția de zece ani începe a curge din ziua convenției, este relativă la nulitățile care rezultă din viciul de consimțământ a uneia din părțile contractante. Legea aplicând, în adevăr, viciilor de consimțământ principiul formulat pentru incapacitate, dispune că prescripția nu începe a curge cât timp viciul n'a încetat. «Prescripția de zece ani, dice art. 1900, § 2 nu începe a curge, în caz de violență, de cât din ziua când violența a încetat; în caz de eroare ⁽²⁷⁾, sau dol, din ziua când eroarea sau dolul s'a descoperit».

Prescripția statornicită de art. 1900, nefiind, după cum am spus-o de nenumărate ori, de cât o confirmare tacită, confirmarea nu se poate pricepe cât timp consimțământul este viciat prin violență, eroare sau dol ⁽²⁸⁾.

De câte ori o convenție este atacată pentru dol, eroare sau violență, reclamantul în anulare sau în rescisiune trebuie să dovedească cauza care a prelungit termenul în care acțiunea poate fi introdusă, adică că violența n'a încetat sau că el n'a descoperit eroarea sau dolul de cât foarte târziu. Pârîtul nu are de cât un singur lucru de dovedit, și anume, că a trecut zece ani de la închierea convenției. Dacă la această excepție reclamantul opune altă excepție, și anume cea că

el a fost în imposibilitate de a-și exercita acțiunea, nu mai încapă nici o îndoială că el trebuie să-și dovedească alegațiunea sa conform regulei: *Reus in excipiendo fit actor* (art. 1169) ⁽²⁹⁾.

Dovada va putea fi făcută în specie prin orice mijloace, fiind vorba de un fapt material despre care el n'a putut să-și procure o dovadă scrisă ⁽³⁰⁾.

În privința încetării violenței, dovada va fi foarte lesne de făcut. Partea violentată va putea cu ușurință dovedi momentul când ea a dobândit libertatea sa firească. Dovedirea erorii de fapt sau de drept va fi de asemenea cele mai multe ori un fapt lesne de probat. În cât privește însă dolul sau vicleșugul, chestiunea este mult mai delicată, pentru că el se compune din o serie de manopere a căror existență nu se manifestă de o dată, ci în mod succesiv. Doctrina este, în această privință, unanimă pentru a decide că prescripția de zece ani va începe a curge nu de la descoperirea tuturor indiciilor care-l compun, ci din ziua în care partea amăgită are bănueli grave și serioase despre existența lui, deși nu are încă o dovadă complectă despre existența dolului ⁽³¹⁾.

Regula statornicită de art. 1900, care fixează punctul de plecare al prescripției decenale la ziua încetării violenței sau descoperirii erorii ori dolului, a dat loc la o dificultate serioasă în privința combinării prescripției decenale cu cea ordinară de treizeci de ani (art. 1890). În adevăr, chestiunea este de a se ști dacă dispoziția specială a art. 1900 se opune sau nu la aplicarea regulei generale statornicită de art. 1890. Eată, de exemplu, o convenție făcută de o femeie măritată neautorizată, în primele momente ale căsătoriei, sau de un interzis, în primele momente ale incapacității sale; presupunând că căsătoria sau interdicția a ținut mai bine de treizeci de ani, așa că prescripția de zece ani n'a început încă a curge, în lipsa prescripției decenale, acțiunea în anulare a femeii sau interzisului fi-va ea prescrisă prin prescripția ordinară de treizeci de ani? Afirmativa se întemeiază pe generalitatea termenilor art. 1890, după

⁽²⁵⁾ Cpr. Laurent, XIX, 48. Pand. fr. *Oblig.*, I, 6892 urm. Demolombe, VIII, 660, 661 și XXIX, 161. În Franța, chestiunea este controversată în privința alienaților neinternati într'un stabiliment de sănătate; cât pentru acei internati în asemenea stabilimente, art. 39 din legea asupra alienaților de la 30 Iunie 1838 dispune că actele lor pot fi atacate timp de zece ani, conform art. 1900, acest termen curgând, în privința autorului actului de la notificarea actului viciat sau de la cunoștința ce el ar fi dobândit prin alte mijloace în urma părăsirii stabilimentului în care era internat, dispoziție care n'a fost reprodusă în legea noastră de la 1894.

⁽²⁶⁾ Cpr. Laurent, XIX, 49, *in fine*.

⁽²⁷⁾ Dispoziția art. 1900 se aplică atât la eroarea de drept cât și la cea de fapt. Cpr. Leroux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1152.

⁽²⁸⁾ Cpr. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6899 urm.

⁽²⁹⁾ Cpr. Planiol, II, 1340. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6904. Laurent, XIX, 55. Demolombe, XXIX, 146. Aubry et Rau, IV, § 339, p. 281, nota 38. Larombière, IV, art. 1304, No. 30. Bufnoir, *Propriété et contrat* (Paris, 1900), p. 735. Leroux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1151. T. Huc, VIII, 202. Fuzier-Herman, III, art. 1304, No. 135. Bonnier, *Tr. des preuves* (ed. a 5-a, 1888), 37 bis. Marcadé, IV, 876. Cas. fr. D. P. 83. 110. D. P. 85. 1. 101. — *Contr.* Chardou, *Du dol et de la fraude* (Paris, 1828), I, 53.

⁽³⁰⁾ M. Planiol, *op. cit.*, II, 1340. Aubry et Rau, IV, p. 339, p. 281, nota 38. T. Huc, VIII, 202. Pand. fr., I, 6905, și toți autorii.

⁽³¹⁾ Cpr. Demolombe, XXIX, 147. Pand. fr. *Oblig.*, 6905, 6906. Aubry et Rau, IV, § 339, p. 281, nota 38. Cas. fr. D. P. 49. 1. 229. Sirey, 49. 1. 347.

care toate acțiunile atât reale cât și personale se prescriu prin treizeci de ani..., așa că acest text ar fi violat dacă s'ar putea cere anularea unei convențiuni patruleci sau cincideci de ani după formarea ei⁽³²⁾. La aceasta se răspunde însă că art. 1900 statornicește pentru o categorie determinată de acte un sistem special și că cauzele care întârzie cursul prescripției de zece ani se consideră ca cauze de suspensiune aplicabile în acelaș timp la prescripția ordinară⁽³³⁾. Prin urmare, acțiunea în anulare sau în rescisiune nu este admisibilă, ori-care ar fi data actului, dacă n'aū trecut încă zece ani de la rădicarea obstacolului care se opune la exercițiul ei.

Aceste sunt excepțiile la principiul mai sus expus, după care prescripția statornicită de art. 1900 începe a curge din ziua formării convenției. În cele-lalte cazuri regula generală, își primește aplicare, adică prescripția începe din ziua convenției, și aceasta nu numai în privința obligațiilor pure și simple, dar și în privința acelor cu termen sau condiționale, pentru că nici condiția, nici termenul nu exclud presumpția unei ratificări tacite.

Așa dar, termenul nu împedică prescripția de a curge înaintea expirării lui, din ziua actului⁽³⁴⁾, după cum nici condiția, cât timp este în suspensie, nu împedică prescripția acțiunii în anulare de a curge tot din ziua actului⁽³⁵⁾.

Ne mai rămâne acum, pentru a termina această materie, să determinăm momentul de când prescripția începe a curge când acțiunea în anulare sau în rescisiune este exercitată de moștenitorii aceluia căruia ea aparține. Pentru a rezolvi această chestiune trebuie să distingem: sau prescripția începuse a curge în contra autorului lor și, în asemenea caz, ea va continua a curge și în contra moștenitorilor⁽³⁶⁾; sau prescripția nu începuse încă a curge contra autorului lor și, în asemenea

caz, o subdistincțiune se impune, după natura cauzelor de anulare sau rescisiune. În adevăr, în cât privește nulitățile întemeiate pe eroare sau dol, prescripția va curge, în privința moștenitorilor, ca și în privința autorului lor, din ziua descoperirii viciului; ear în cât privește violența, termenul va curge din ziua morții autorului lor, presupunând că violența a subsistat până atunci⁽³⁷⁾.

În fine, dacă este vorba de o acțiune în anulare întemeiată pe lipsa de capacitate, termenul prescripției va curge în contra moștenitorilor majori și capabili⁽³⁸⁾, din ziua încetării incapacității, adică din ziua morții autorului lor. Ei vor trebui deci să exercite acțiunea în termen de zece ani de la deschiderea moștenirii, chiar dacă ei n'ar fi avut cunoștința de actul încheiat de autorul lor incapabil, pentru că necunoștința în care ei s'ar găsi nu este de cât o imposibilitate de fapt, și o astfel de imposibilitate nu poate să oprească cursul prescripției⁽³⁹⁾.

D Alexandresco

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ (JURISPRUDENCE ROUMAINE)

Curtea de casație, secția I

24 Ianuarie 1901

Președ. D-lui Gr. Lahovari, Președinte

I. Flax cu Primăria com.
Târgu-Ocna

Contrabandă. — Constatarea ei. — Agenți comunali. — Autorizarea Procurorului. — Art. 101 din regulamentul pentru constatarea și perceperea venit. comunale. — Art. 172 legea vamilor.

Obligațiunea ce se impune prin art. 101 din regulamentul legii pentru constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale, agenților comunali de a se adresa, în cas când contrabanda s'a des-

Cour de cassation, 1re chambre

24 Janvier 1901

Présidence de M. G. Lahovary, Présid.

J. Flax contre Municipalité
de Targu-Ocna

Contrebande. — Constatation. — Agents communaux. — Autorisation du Procureur. — Art. 101 du Règlement pour la constatation et la perception des revenus communaux. — Art. 172 de la Loi des Douanes.

Par le fait que l'art. 101 du Règlement pour la constatation, la perception et la poursuite des revenus communaux oblige les agents municipaux, toutes les fois que la contrebande a été découverte après sa perpétration, de

(37) Laurent, XIX, 54. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6917.

(38) Deci, termenul de zece ani ar fi suspendat în favoarea moștenitorului incapabil, care ar fi succedat persoanei contra căreia prescripția ar fi început a curge (argum. din art. 1876), soluție care era admisă atât la Romani (L. 19. Dig., 4, 4, *De minoribus*) cât și în vechiul drept frances (Pothier, *Vente*, III, 347 și *Pr. civ.*, X, 746). Veți în acest sens, Leroux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1171. Laurent, XIX, 4. Demante, V, 265 bis III și IV. Demolombe, VIII, 153. C. Agen. D. P. 51. 2. 53. — *Contră*. Toullier D., IV, partea I, 615. Duranton, XII, 548 și XXI, 292.

(39) Pand. fr., *Oblig.*, I, 6919. Demolombe, XXIX, 162. Leroux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1162, 1172. Planiol, II, 1340.

(32) Cpr. Aubry et Rau, § 339, in fine, p. 282, text și nota 42. Laurent, XIX, 53. T. Huc, VIII, 203. Leroux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1154. Duvergier, Consultație în Sirey, 54. 2. 49. C. Paris. D. P. 55. 2. 155. Sirey, 54. 2. 49.

(33) Planiol, II, 1348. Baudry, II, 1167. Demolombe, XXIX, 165. Larombière, IV, art. 1304, No. 29. Pand. fr., I, 6907. Valette, Duranton et Demante, Consultație publicată în Sirey, 54. 2. 49 și în *Mélanges de Valette*, II, p. 3 urm. Bufnoir, *op. cit.*, p. 741, 742. Marcadé, nota în *Journal du palais*, 54, 2, p. 13 urm. Seligman, *Revue critique*, t. V, p. 447.

(34) Cpr. Demolombe, XXIX, 163. Duranton, XII, 533. Larombière, IV, art. 1304, No. 19. Toullier D. IV, partea I, 603, 604. Pand. fr., I, 6914. Taulier, *Théorie raisonnée du C. civ.*, IV, p. 454.

(35) Demolombe, *loco cit.* Pand. fr., *Oblig.*, I, 6915. Duranton, XII, 534. Taulier, *op. cit.*, IV, p. 455. Duvergier asupra lui Toullier, IV, partea I, 609, nota a. — *Contră*. Toullier, *loco cit.*, Larombière, IV, art. 1304, No. 31, in fine, după care prescripția n'ar începe a curge de cât în urma îndeplinirii condiției.

(36) Cpr. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6916.

coperit mai târziu de comiterea ei, ministerului public pentru a obține o informațiune judiciară, n'a ridicat dreptul acestor agenți de a cerceta contrabanda și a statua asupra confiscării și amendei, ci este mai mult în scopul de a împiedica pe acești agenți, ca sub pretext de contrabandă să se introducă în domiciliul cetățenilor din propria lor putere.

s'adresser, au Ministère Public a l'effet d'obtenir une information judiciaire, il ne s'ensuit pas que ces agents ne sont plus compétents pour rechercher les éléments de la contrebande et pour statuer sur la confiscation et sur l'amende encourues; cette obligation ne leur a été imposée que pour les empêcher, sous prétexte de contrebande, de s'introduire, de leur propre autorité, dans le domicile des citoyens.

Decisiunea 33/901.—Respins recursul făcut de Iancu Flax contra cărței de judecată a judeului ocolului Trotoș cu No. 215/900 în proces cu Primăria comunei Târgu Ocna.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d. consilier Ciru Oeconomu;

Pe d. avocat Petre Borș în desvoltarea motivelor de casare; și

Pe d. avocat Caneicov în combateri.

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare invocat:

«Violarea art. 101 din Regul. const. venit. comunale (art. 172 din legea vămilor). Contravențiunea imputată mie, nefiind descoperită de către agenții comunali în flagrant, ci cu mult posterior; acești funcționari nu aveau competență de a instrumenta și constata.

«Căderea unor atare acte aparține numai procurorului și judeului instructor. Judecătorul de ocol a violat precitatul articol de lege, când ne-a respins mijlocul de nulitate sulevat».

Având în vedere că este constant că agenții accizelor din comuna Târgu Ocna dobândind convingerea că A. Hirschsohn și I. Flax, comercianți, au introdus de mai puțin de un an, în această comună mai multe articole de coloniale, fără a plăti taxa de acsiz, s'au adresat Ministerului public pentru a obține o informațiune judiciară, conform art. 101 din regulamentul pentru constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale, combinat cu art. 8 din legea pentru constatarea veniturilor comunale și art. 172 din legea vămilor; că procurorul, cu ordinul No. 1582 din 21 Februarie 1900, a delegat cu această lucrare pe un agent al poliției judiciare; că agentul comunal împreună cu acest agent al poliției judiciare, prin procesul verbal ce au redactat, constatând faptul de contrabandă, au confiscat marfa fraudulos introdusă în comună și i-a condamnat la amendă de 160 lei, egală cu a patra parte din valoarea acelei marfe; că Primăria comunei Târgu Ocna, prin încheierea cu No. 543 din 28 Februarie 1900, aprobând acest proces-verbal, numiții comercianți au făcut apel, și judele de ocol, prin cartea de judecată atacată azi cu recurs, a constatat, în fapt, că unul din contravenienți A. Hirschsohn, nu a participat la comiterea contrabandei și l'a apărat de orî ce răspundere, confirmând procesul-verbal și decisiunea

primăriei numai în privința lui Iancu Flax, care a rămas ast-fel condamnat la amendă și confiscare;

Considerând că, din obligațiunea ce se impune prin art. 101 din regulamentul legii pentru constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale agenților accizelor de a se adresa, în cas când contravențiunea s'a descoperit mai târziu de comiterea ei, ministerului public pentru a obține o informațiune judiciară, nu se poate deduce că s'a ridicat acestor agenți dreptul de a cerceta contravențiunea și de a statua asupra confiscării și amendei, căci art. 105 ce urmează (art. 175 din legea vămilor) recunoaște acestor agenți dreptul de a constata infracțiunile la acea lege și prin urmare, și infracțiunile prevăzute în precedentul art. 101; că singura deosebire între cazul când contravențiunea s'a descoperit în momenrul comiterii ei și acela când s'a descoperit în urmă, este că, în ultimul cas, agenții accizelor nu pot proceda la nici o constatare fără a se adresa în prealabil ministerului public pentru a obține o informațiune judiciară; că această obligațiune impusă agenților accizelor n'are alt scop de cât de a opri pe acești agenți ca, sub pretextul de contrabandă să se poată introduce singuri și din propria lor putere în domiciliul cetățenilor; că art. 101 n'a putut înțelege a obliga pe ministerul public să ceară, chiar atunci când faptele denunțate nu trag după dîsele vre-o pedeapsă corporală și decî nu intră în competența instanțelor corecționale a le judeca, ca judecătorul de instrucțiune să procedă la constatarea lor, nici a voit să ridice procurorului dreptul, când faptele nu presintă de cât o simplă contravențiune la legea privitoare la acsizile comunale, să delege pe un agent al poliției judecătorești ca să procedă, împreună cu agentul accizelor, la constatarea lor;

Considerând că, ast-fel fiind, motivul invocat este nefondat, și dar, urmează a se respinge recursul.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

Curtea de casație, secția II

13 Februarie 1901

Președenția D-ului N. Mandrea, Președinte
Marioara Tudorancea și alții
cu Nicolae C. Paraipan

Urmărire imobiliară. — Pământ rural. — Dacă poate fi urmărit. — (Art. 7 din legea rurală din 1864 și art. 1 și 2 din legea interpretativă a acestei legi, din 1879).

Din momentul ce legea a dispus că pământurile date foștilor clăcași în proprietăți, nu pot fi înstrăinate sau ipotecate de bună voie de cât unor anumite persoane, aceste pământuri fiind scoase din comerț prin lege chiar, nu pot fi urmărite de creditori pentru datoriile contractate de proprietari lor.

Cour de cassation, 2e chambre

13 Février 1901

Présidence de M. N. Mandrea, Président
Marie Toudorance et autres
contre Nicolas C. Paraipan

Saisie immobilière. — Terres rurales. — Si elles peuvent être saisies. — (Art. 7 de la loi rurale de 1864 et art. 1 et 2 de la loi interprétative de 1879).

Les terres octroyées en toute propriété, par l'Etat, aux paysans, étant exclues, par la loi, des transactions commerciales, ne peuvent être aliénées, ou hypothéquées de bon gré qu'à certaines personnes déterminées; il en résulte que ces terres ne peuvent être mises en vente par les créanciers pour dettes contractées par leurs propriétaires.

Ast-fel vânzarea silită a unor asemenea pământuri rămâne fără efect și ordonanța de adjudecare a acestor pământuri este casabilă.

La vente forcée de ces sortes de terres reste sans effet, et le jugement d'adjudication, rendu à la suite de leur mise en vente, est susceptible d'être cassé.

Decisiunea 45/901.—Casată ordonanța de adjudecare a tribunalului R.-Sărat cu No. 57/900 dată în procesul dintre Marioara Tudorancea și alții cu Nicolae C. Paraipan.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d-l consilier G. N. Bagdat;

Pe d-l avocat Gr. Maniu în desvoltarea motivelor de casare, și

Pe intimați în combateri;

Deliberând,

Asupra mijlocului 1 de casare:

«Violarea art. 1 și 7 din legea rurală combinate cu art. 1 din legea interpretativă de la 1879 de oare-ce tribunalul a admis să concureze și a adjudecat asupra unei persoane ce nu este în drept a licita și cumpăra conform acestor texte, fără să constată condițiunile cerute de lege, ci din contră violându-le».

Având în vedere ordonanța de adjudecare supusă recursului, din care rezultă că recurenții datorind părâtului Nicolae Paraipan, cesionarul lui Filip Paraipan, o sumă de bani în virtutea unor creanțe chirografare, acesta a pus în vânzare prin licitație publică mai multe porțiuni de pământ, avere a recurenților, dat lor după legea rurală, terenuri care fiind adjudecate definitiv de către tribunal asupra părâtului, și acesta depunând prețul i s'a liberat ordonanța de adjudecare;

Având în vedere că după art. 7 din legea rurală și art. 1 și 2 din legea din 13 Februarie 1897, interpretativă a legii din 1864, în termenul prevăzut de acele articole, nici săteanul împroprietărit nici moștenitorii săi nu vor putea înstrăina, nici ipoteca pământul ce li s'a dat, nici prin testamente, nici prin acte între vii;

Considerând că întru cât legea a dispus că pământurile date foștilor clăcași împroprietăriți, nu pot fi înstrăinate sau ipotocate de bună voe de cât unor anumite persoane, aceste pământuri fiind scoase din comerț prin lege chiar, ele nu pot fi urmărite de creditor pentru datoriile contractate de recurenți;

Considerând că stabilit fiind chiar de către tribunalul de urmărire că terenurile scoase în vânzare erau stăpânite de recurenți în virtutea legii rurale, vânzarea unor asemenea terenuri, rămâne fără efect și dar ordonanța de adjudecare urmează a fi casată fără trimitere în virtutea art. 39 din legea organică a acestei Curți;

Pentru aceste motive și fără a mai discuta celelalte mijloace invocate, Curtea, casează, fără trimitere, etc.

Curtea de apel București
secția I

17 Noembrie 1900

Președ. D-lu Ath. C. Kivu, Prim Președ.

Elena Ionescu cu I. Nestor

Succesiune.—Reprezentățiune.

Cine vine la succesiune prin reprezentație.—Rude în linie directă.—Rude în linie colaterală. Art. 664, 665, 666 C. civil.

Cererea de trimitere în posesiune.—Când are loc.—Petițiunea de ereditate.—Art. 653 C. civ.

1. Reprezentațiunea este admisă numai pentru descendenții în linie directă, iar în linie colaterală, numai pentru descendenții fraților și surorilor. Celorlaltă colaterală legea le refuză venirea la succesiune prin reprezentație.

2. Dacă averea succesorală este deținută de un altul ce a fost trimis în posesie, succesibilii fără sesină pentru a exercita acțiunea în petițiune de ereditate contra acestuia nu are nevoie să ceară și ei a fi trimiși în posesiunea averei, pentru că ar fi numai o trimitere în posesie nominală, trebuind neapărat un proces pentru a sili pe deținător să delase succesiunea.

Cour d'appel de Bucarest
1-e chambre

17 Novembre 1900

Présid. de M. A. C. Kivu, Premier-Présid.

Hélène Ionesco contre I. Nestor

Succession.—Représentation.

Quels sont les héritiers qui viennent à une succession par représentation.—Parenté en ligne directe.—Parenté en ligne collatérale.—Art. 664, 665, 666 du Code civil (739, 740, 742 français).

Demande d'envoi en possession. Cas où elle a lieu.—Pétition d'hérédité.—Art. 653 du Code civil (724 français).

1. La représentation n'est admise, en ligne directe, qu'en faveur des descendants, et en ligne collatérale, qu'en faveur des descendants des frères et sœurs. La loi refuse aux autres collatéraux de venir à la succession par représentation.

2. Pour pouvoir exercer l'action en pétition d'hérédité contre le détenteur d'une succession qui a été envoyé en possession, les héritiers, dépourvus de saisine, ne sont pas obligés de demander, à leur tour, leur envoi en possession, car, tout envoyés en possession qu'ils seraient, il ne leur en faudrait pas moins intenter un procès au détenteur des biens successoraux, à l'effet de les lui faire délaisser.

Decisiunea civilă No. 177/900

S'a ascultat: d-l avocat Petre M. Petrescu din partea oponentei Elena Ionescu și d-l avocat C. Goga din partea intimatului Ion Nestor.

Curtea deliberând,

Asupra opozițiunei făcută de Elena Ionescu în contra decisiunei cu No. 75 din 1899 a acestei secțiuni, prin care i s'a respins în lipsă apelul făcut în contra sentinței cu No. 701 (*) din 1898 a trib. Ilfov, secția II-a;

Ascultând pe părți în susținerile lor orale și văzând actele prezentate și concludsiunile lor scrise, alăturate la dosarul cauzei;

Având în vedere că oponenta Elena Ionescu, prin acțiunea intentată în contra lui Ion Nestor, cere ca acesta să fie condamnat a i delasa în stăpânirea sa averea rămasă de la defuncta sa soție, Zamfira Nestor, fiind că această moștenire i se cuvine în calitatea sa de vară primară cu numita defunctă;

Având în vedere că tribunalul prin sentința apelată, bazându-se pe transacțiunea intervenită între intimat

(*) A se vedea această sentință publicată în Curierul Judiciar, No. 3/99.

și Monahul Sofronie Ionescu, Savu Ionescu și Leanca văduva lui Ioniță Constantin, moștenitorii în grad mai apropiat cu defuncta, cum și pe împrejurarea că Elena Ionescu nu poate veni la acea succesiune, prin reprezentățiune, în concurență cu sus numiții moștenitori îi respinge acțiunea ca nefondată ;

Având în vedere că, înaintea Curței, oponenta Elena Ionescu, cere reformarea acestei sentințe și admiterea acțiunii sale, susținând că dânsa nu cere trimiterea în posesiunea sus zisei averi numai în virtutea dreptului de reprezentățiune, ci și în virtutea propriei sale vocațiuni, căci nu a reclamat această succesiune alți moștenitori în grad mai apropiat, iar transacțiunea ce s-a învoacă de Ion Nestor nu îi poate fi opozabilă, fiind că acei moștenitori nu puteau dispune de averea rămasă de la defuncta Zamfira Nestor fără ca mai întâi să fi cerut trimiterea în posesiunea averii succesoriale, conform art. 653 C. civ. ;

Având în vedere că, din desbaterile urmate înaintea Curței, și actele prezentate de părți, se constată pe de o parte, că, după încetarea din viață a Zamferei Nestor, soțul său intimat de astăzi Ion Nestor, a fost trimis în posesiunea averii sale în lipsă de alte rude cunoscute atunci, iar pe de altă parte, că calitatea de rudă în grad succesibil a monachului Sofronie Ionescu, Savu Ionescu și Leanca văduva cu decedata Zamfira Nestor a fost recunoscută înaintea tribunalului, de însăși partea oponentă după cum aceasta se constată din interrogatorul său aflat în dosarul tribunalului ;

Considerând că, odată ce calitatea acestor moștenitori este dovedită prin chiar recunoașterea oponentei, acei moștenitori au fost în drept să își exercite acțiunea în petițiune de hereditate, reclamând succesiunea deținută de intimat, fără ca pentru această acțiune să aibă nevoie de a cere să fi fost mai întâi trimiși în posesiunea a ceea ce averi, căci această trimitere în posesiune ar fi fost numai nominală, întru cât tot trebuia un proces pentru a sili pe deținător să le delase succesiunea ;

Că ast-fel, pe baza acestei transacțiuni, Ion Nestor este în drept a se opune la acțiunea Elenei Ionescu, rudă mai depărtată, și a dovedi că el deține cea avere de la adevărații succesori, cari, în virtutea dreptului lor de rude mai apropiate în grad cu defuncta, de cât apelanta, îi-au abandonat-o în schimbul unei sume de bani ;

Că împrejurarea că intimatul nu probează că rudele cu cari a transigat, plățiseră orî nu taxele către Stat, aceasta fiind o chestiune fiscală rămâne a se rezolva de cei în drept ;

Că dar, motivele de apel sunt neîntemeiate și caută a se înlătura ;

Având în vedere și motivele din sentința apelată, pe cari Curtea, găsindu-le juste și bine întemeiate le adoptă în totul, și că prin urmare opoziția urmează a fi respinsă ca nefondată ;

Având în vedere cererea de cheltueli de judecată, pe care Curtea, apreciind, le fixează la suma de lei 50 ;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge opoziția, etc.

(ss) Ath. C. Kivu, V. Bossy, G. Fleislen, Em. Anastasiu.

BIBLIOGRAFIE

Crisa agricolă și mijloacele de a o îndrepta, este titlul unei broșuri în 16° de 47 pagini, semnată de D. Ion Massim Lenș în care autorul după ce într-o primă parte arată în mod general cauzele crizei agricole, apoi într-o altă parte a broșurei, arată, tot în termeni generali și mijloacele de îndreptare.

1) Lipsa de instrucție,

2) Individualismul ; adică traiul izolat al sateanului.

3) Diviziunea proprietății rurale prin succesiune.

4) Lipsa de capitaluri.

Iar ca mijloc de îndreptare și salvare D. Lenș îl vede într-o *asociație cooperativă* sau *Uniune a țăranimei*.

Aduce autorul, apoi, în susținerea tesei sale exemple practice, cari au dat rezultate admirabile în Anglia, Belgia, Franța, etc.

Modul de a se constitui și a funcționa al acestei *Uniuni* ar fi într-o organizare de societăți agricole cooperative, împărțite pe zone pe care d-sa le împarte în 30 după numărul județelor. Capitalul social se va compune din acțiuni a 5 lei una. În asociație vor participa toți sătenii și *proprietarii* ! cei din urmă având dreptul a subscrie acțiuni până la 5000 lei. Va fi și un consiliu de administrație compus din proprietari ! etc., etc.

Ideia d-lui Lenș ni se pare bună și poate, cum zice d-sa, sosită la timp. Un lucru însă, crede autorul că așa cum vrea să organizeze aceste societăți, cu comitet sau consiliu de administrație, casier, controlor, etc. compus numai din albaștrime, nu are să se transforme în nisce mici grupuri politice ? Noi, am pune rămasag, date fiind moravurile noastre, că de la prima zi a funcționării lor, aceste comitete organizate pe zone vor începe cu gâlcevuri politice și vor sfârși cu... disolvarea, iar de interesele agricole și mai cu seamă ale *iubiților sătenii* cum îi numește d-nu Lenș vor rămâne să se ocupe alții.

Cu toate acestea nu trebuie să ne descuragim : *Labor improbus omnia vincit*.